

DEMETER LÁSZLÓ*

**Kis- és középvállalatok finanszírozása az állami
szerepvállalás tükrében**
**Financing Small and Medium-sized Enterprises: the
Role of Government Programs in Hungary**

Small and medium-sized enterprises (SMEs) play an important role in the economy, contributing to the overall competitiveness of a country through the creation of jobs and speeding growth. Both in Hungary and the European Union, about two thirds of all jobs are provided by SMEs and they yield a major part of economic output.

SMEs, however, are typically disadvantaged in accessing financial resources as compared to large firms. This makes community or government assistance reasonable. Research evidence shows that bank loans and credit are the most important sources of debt financing.

The European Charter for Small Enterprises adopted in 2000, among other entrepreneurial programs, emphasize increasing access to financing resources. This paper reviews the characteristics of subsidized loans available for SMEs in Hungary and evaluates their impact on the competitiveness of the SME sector.

A kis- és középvállalkozások (továbbiakban KKV-k) gazdasági szerepe alapvetően változott meg az utóbbi évtizedekben. Ma már ők jelentik szerte a világon a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés legfontosabb motorját, és jelentős szerepet játszanak a gazdaság alkalmazkodóképességének és versenyképességének fenntartásában, illetve a regionális és helyi gazdasági fejlődésben.

Korábban – a XX. század első felében – főként méretgazdaságossági szempontok alapján a nagyvállalatokat tekintették a gazdaság elsődleges és vezető erejének, a versenyképesség növelését főként tőlük várták, míg a kicsikkel érdemben nem foglalkoztak.

Az 1970-es évektől kezdődően az olajválság követően a gazdasági folyamatok megváltoztak, a rugalmasság vált a versenyképesség meghatározó tényezőjévé. Tanulmányok és kutatások kezdtek foglalkozni a szektor gazdaságban betöltött szerepével, ami annak felértékelődését eredményezte, így az 1980-as évek elejétől Európában számos ország gazdaságpolitikájában a kis- és középvállalkozás-fejlesztési politika, illetve a versenyképességükre ható finanszírozási problémákat segítő intézkedések és lépések egyre inkább kiemelt szerepet kaptak (Kállay–Imreh, 2004.).

* *Demeter László* PhD hallgató, főiskolai tanársegéd, Eszterházy Károly Főiskola, Gazdaságtudományi Intézet

KKV politika az Európai Unióban és Magyarországon

Az Európai Unióban ma már széles körben elismert a szektor társadalmi és gazdasági jelentősége. A közösségi kis- és középvállalkozás-fejlesztési politika az 1980-as évek közepén indult fejlődésnek, az első közösségi KKV politikát 1983-ban fogadták el, majd 1991-ben jelent meg az első több évre szóló program. Az 1996-ban elfogadott, 1997 és 2000 között érvényben lévő III. Többéves Kis- és Középvállalkozói Program fő céljaként a KKV-k fejlesztését tüzte ki, hat területen támogatva a vállalkozásokat, köztük a vállalkozások pénzügyi környezetének fejlesztését, illetve a szektor hitelhez való hozzájutásának elősegítését. Kiemelkedő jelentőségű volt az Európai Tanács 2000. június 19–20-i feirai ülésén jóváhagyott Kisvállalkozások Európai Chartája. Az ajánlás tíz területen fogalmaz meg lépéseket, a hetedik értelmében pedig a hitelhez és a vállalkozói tőkéhez való hozzájutás megfelelő feltételeinek kialakításával törekszenek a bankrendszer és a kisvállalatok közötti kapcsolatok javítására. A szektor számára további fontos közösségi programok a Többéves Vállalat és Vállalkozásfejlesztési Program (2001–2005),¹ amely negyedik célterülete a KKV-k pénzügyi helyzetének javítása, illetve a további többéves programokat magába integráló Versenyképességi és Innovációs Keretprogram (2007–2013), ugyanakkor a strukturális alapok is kulcsszerepet játszanak a KKV-k növekedési potenciáljának javításában.

Magyarországon a rendszerváltást követő években a szektorra vonatkozó célokat s elveket kormányhatározatokban (2040/1994. (V.3.), 2146/1996. (VI.13.), 1045/1997. (IV.29.), 161/1998. (XII.17.)) fogalmazták meg, az első törvény az 1999. évi XCV., illetve a 2004. évi XXXIV. tv. a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról. A törvények célja a KKV fogalmának definiálása (illetve az Európai Bizottság ajánlásaihoz történő igazodás), valamint a fejlődésük előmozdítását szolgáló állami támogatások összefoglalása, illetve a Kis- és Középvállalkozói Célelőirányzat létrehozásával a támogatások finanszírozásának biztosítása.² Ezentúl az egyes kormányzati programokban is kiemelt szerepe volt és van a KKV-knak, mind a 2001-ben meghirdetett Széchenyi Tervben, mind pedig a Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Programban.

A kis- és középvállalkozások fogalma, az új KKV meghatározás

A szektor korábbi megítélésének változásával szükségessé vált a KKV fogalmának módosítása. Az Európai Bizottság az első közös KKV-meghatározást jelentő 1996. április 3-i 96/280/EK ajánlása elsődlegesen azt a célt szolgálta, hogy a különböző közösségi és nemzeti szintű fogalomhasználatokat egységesítse. A gazdasági

¹ Többéves Vállalat- és Vállalkozásfejlesztési Program, különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra (Multiannual Programme for Enterprise and Entrepreneurship and in Particular for SME's 2001-2005).

² Ugyanakkor a 2005. évi XXXIV. tv. 9. § (1) értelmében a KKV-k más célokat szolgáló elkülönített állami pénzalapból és a központi költségvetésben meghatározott célelőirányzatból is részesülhetnek támogatásban.

fejlődés, valamint az érintettek egyeztetése következtében került sor a 2003/361/EK ajánlás 2003. májusában történő kihirdetésére, amely 2005. január 1-jén lépett hatályba. Az ajánlás által az egyes kategóriákra vonatkozó küszöbértékeket³ mutatja az 1. táblázat.

1. táblázat: A KKV fogalom küszöbértékei

vállalati kategória	létszám	éves forgalom	vagy	éves mérlegfőösszeg
középvállalat	< 250 fő	≤ 50 mEUR (1996-ban 40 mEUR)	vagy	≤ 43 mEUR (1996-ban 27 mEUR)
kisvállalat	< 50 fő	≤ 10 mEUR (1996-ban 7 mEUR)	vagy	≤ 10 mEUR (1996-ban 5 mEUR)
mikrovállalat	< 10 fő	≤ 2 m EUR (1996-ban nem meghatározott)	vagy	≤ 2 m EUR (1996-ban nem meghatározott)

Forrás: Az új KKV meghatározás (2005) alapján szerkesztve.

Ahogy az 1. táblázat is mutatja, a mikro-, kis és középvállalkozások kategóriája vonatkozó olyan vállalkozásokból áll, amelyek 250 főnél kevesebbet foglalkoztatnak, és vagy éves forgalmuk nem haladja meg az 50 millió eurót, vagy az éves mérlegfőösszegük nem haladja meg a 43 millió eurót. A fenti küszöbértékek maximált határértékek, amelyekről a tagállamok alacsonyabb értékeket is meghatározhatnak szabályozásaik során. Ugyanakkor a statisztikák elkészítésekor dönthetnek úgy is, hogy csak az alkalmazottak számára vonatkozó kritériumot alkalmazzák. (Mind a Bizottság, mind pedig a hazánk – az EUROSTAT, illetve a KSH adatszolgáltatása alapján – a KKV szektor helyzetéről és gazdálkodásáról a foglalkoztatottak létszáma alapján közöl elsődlegesen adatokat.)

A tagállamok számára az ajánlás alkalmazása önkéntesen történik. Hazánk a már korábban említett és 2005. január elsejével hatályba lépő 2004. évi XXXIV. törvénnyel teljesítette a Bizottság ajánlását.

A kis- és középvállalkozások száma és gazdasági jelentősége

Ma már a kis- és középvállalati politika jelentőségét mind az EU-ban, mind hazánkban a szektornak a gazdaságban és a munkahelyteremtésben betöltött szerepe, súlya támasztja alá. 2003-ban több mint 19 millió vállalkozás volt az EU-19 orszá-

³ Az EB a küszöbértékek frissítésén túl pontosan definiálta a kritériumok értelmezését, illetve ezen túl megkülönbözteti a számítás során az önálló, a partner, és a kapcsolt vállalkozás fogalmával a vállalkozások egymáshoz fűződő viszonyát is.

gokban,⁴ amelyek mintegy 140 millió embernek biztosították a foglalkoztatását. A valamivel kevesebb, mint 40 000 nagyvállalat a vállalkozások 0,2%-át jelentette (lásd 2. táblázat), azaz a döntő többségük (99,8%-a) kis és középvállalat, túlnyomórészt pedig mikrovállalat (92,4%) volt.

2. táblázat: A vállalatok és a foglalkoztatottak száma Európában 2003-ban

		kis- és középvállalatok				nagyvállalat	összesen
		mikrovállalat	kisvállalat	középvállalat	összesen		
vállalatok száma (ezer db)	EU-19	17 824	1 261	185	19 270	40	19 310
	Magyarország	667	28	5	700	1	701
foglalkoztatottak száma (1000 fő)	EU-19	55 040	24 280	18 100	97 420	42 300	139 720
	Magyarország	1 049	492	442	1 983	793	2 776

Forrás: SME's in Europe 2003, Vállalkozások demográfiaja 2004 kiadványok alapján szerkesztve.

A kis- és középvállalatok hozzájárulásáról a gazdasági növekedéshez számuk és nagyságkategóriák szerinti megoszlásuk önmagában keveset mond. A munkaerőpiaci szerepüket vizsgálva az EU-19 országokban 2003-ban a KKV-k a mintegy 140 millió munkavállalónak mintegy 70%-át foglalkoztatták, míg hazánkban ez az arány hasonló (71,43 %) értéket mutat.

A szektor gazdasági jelentőségét támasztják alá a bruttó hozzáadott értékre, valamint a forgalomból és az exportból való részesedésre vonatkozó adatok⁵ (A kis- és középvállalatok és a vállalkozási készség, 2006) is. 2003-ban a gazdasági szféra bruttó hozzáadott értékének nagyobb hányadát, 52,6%-át a magyar gazdaságban a kis- és középvállalatok hozták létre, míg az EU-19 országcsoport esetén az érték ennél némileg alacsonyabb, 51,4%. Hasonlóan csekély eltérést mutatnak a forgalomból való részesedés arányai is, ez a KKV-kra az EU-19 országokban 57,6%, magyar gazdaságban 2003-ban 59,3% volt. A kis- és középvállalatok hozzájárulása az exporthoz a magyar gazdaságban 22,7% volt. Nemzetközi összehasonlításához azonban csak az export és a kibocsátás arányára vonatkozó átlagos adatokat ismerünk, amely az EU-19 országcsoportra nézve 17%, míg hazánkra nézve 21% volt. Szerkezetet tekintve hazánkban a nagyvállalatok exporthányada jelentősen nagyobb

⁴ EU-19 országok magukba foglalják az EU 2004. május elsejei bővítése előtti 15 tagországot, kiegészítve Norvégiával, Liechtensteinnel és Izlanddal (együttesen alkotva az Európai Gazdasági Térséget), valamint Svájjal.

⁵ Az adatokat torzíthatja, hogy vállalatok számát és létszám szerinti megoszlását a regiszterek, a teljesítmény jellemzőit pedig a nemzeti számlák (amelyekben az egyéni vállalkozásokat a háztartások, és nem a KKV-k közé sorolják) alapján készítik.

(39%–23%), a közép vállalatoké hasonló (16%–17%), a kisvállalatoké kisebb (8%–13%), míg a mikrovállalatoké sokkal kisebb (1%–9%) volt.

Összességében a vállalatok teljesítményének összetevőit nézve hazánkban a kis- és közép vállalatok szerepe meghatározó a foglalkoztatásban, illetve a bruttó hazai termék növelésében, míg az export arányának növelése (és annak elősegítése) fontos feladat lenne.

Kis- és közép vállalkozások finanszírozásának elemei

A versenyképesség egyik nagy problémája ugyanakkor a finanszírozás kérdése. A lehetséges finanszírozási formáknak a tőke eredete, illetve fajtája szerinti csoportosítását (Csubák, 2003b) mutatja az 1. ábra.

3. táblázat: *Finanszírozási formák*

	saját tőke	idegen tőke
belső finanszírozás	<ul style="list-style-type: none"> * üzemi cash-flow * eszközök értékesítéséből felszabaduló cash-flow 	<ul style="list-style-type: none"> * vállalati nyugdíjalapok
külső finanszírozás	<ul style="list-style-type: none"> * tőkcemelés * tőzsdéi részvény kibocsátás * tőzsdén kívüli üzletrész értékesítés ~ magánszemélyek ~ intézményi befektetők 	<ul style="list-style-type: none"> * bankhitelek és kölcsönök * egyéb hitelek és kölcsönök pl. tagi vagy családi kölcsön * kötvény kibocsátás, rövid távú kereskedelmi papír kibocsátás * lízing * faktoring és forrtétirozás * szállítói hitelek, vevői előlegek

Forrás: Csubák (2003b) alapján szerkesztve.

Saját tőke esetén a finanszírozó tulajdonosi jogokra tarthat igényt, míg **idegen tőke esetén** valamilyen ellenszolgáltatásra (pl. kamat) jogosult a vállalattal szemben.

A forrás eredetét tekintve a KKV-k finanszírozásában meghatározó szerepet jelent a **belső finanszírozás**, azaz a vállalkozás működéséből visszaforgatott és esetleg a meglévő eszközök értékesítéséből befolyó pénzáramok felhasználása (a vállalati nyugdíjalapok hazánkban nem jellemzőek). A belső finanszírozás jellemzője, hogy növeli a vállalat hatékonyságát az eszközök kihasználásnak fokozásával, illetve a vállalat megtakarítja a külső forrás igénybevételeinek költségét. Számos felmé-

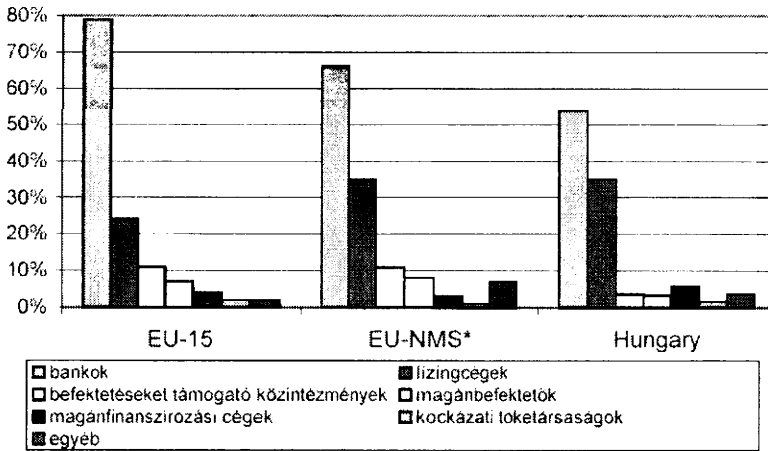
rés bizonyította, hogy a vállalatok főként akkor vesznek igénybe külső forrásokat, ha már a belső forrásokkal nem tudják fedezni finanszírozási szükségletét.

Külső finanszírozás esetén a vállalat külső szervezetektől, befektetőktől fogad forrásokat. A külső idegen tőke finanszírozás elemeit vizsgálva a részvény-, illetve a kötvénykibocsátás nem jellemző a szektorra, annak magas költségei és nagy időigénye miatt, míg a szállítói hitelek, vevői előlegek a vállalkozás alkupozíciójától függően ritkán alkalmazottak. A tőzsdén kívüli üzletrész értékesítése során magánszemélyek esetén szakmai befektetők és üzleti angyalok, intézményi oldalról pedig a kockázati tőketársaságok megjelenése jellemző. A pénzügyi befektetők nagy kockázatot vállalnak, ami a magas hozamvárásokban nyilvánul meg, így a finanszírozás ezen formája a szektor vállalatainak csak egy kis részére jellemző. A belső idegen tőke finanszírozás további elemeit vizsgálva a bankhitel, illetve a lízing és a faktoring (és forfetírozás) szerepe emelhető ki. Problémát jelent ugyanakkor a hitelbírállás (alacsony hitelösszeg esetén felmerülő) relatív magas költsége, illetve a nagyobb működési kockázatok, ami miatt csak magasabb kamatok és fedezet követelmények mellett kapnak a KKV-k hitelt.

Összegezve kijelenthető, hogy „a KKV-k a finanszírozási források hozzáférése terén, mind a saját tőke, mind az idegen tőke vonatkozásában sokkal kedvezőtlenebb helyzetben vannak mint a nagyvállalkozások” (Csubák, 2003b, 34. o.).

A finanszírozás formák elterjedtségét ugyanakkor befolyásolja a pénzügyi közvetítésnek a történeti fejlődés következtében kialakult intézményrendszere, amelynek két típusa alakult ki Európában. A banki alapú közvetítés során (pl. Németország) a leggyakoribb finanszírozási formák a hitelek és kölcsönök, míg a piaci alapú közvetítés során (pl. Nagy-Britannia) inkább a tőkepiaci eszközök, mint a részvény- és a kötvénykibocsátás során bevont források a dominánsak (SMEs and access to finance, 2003). A jellemző finanszírozási forma tagállamonként változó, ugyanakkor számos elemzés bizonyítja, hogy Európában a KKV-k finanszírozásában a banki hitelkeretek és kölcsönök töltik be a legfontosabb szerepet. A Flash Eurobarometer 2005-ös és 2006-os felmérése⁶ (2. ábra) szintén a banki finanszírozás jelentőségét emeli ki.

⁶ A 2005-ös felmérés során a 2004-es bővítés előtti 15 tagország több mint 3000 KKV-át mérték fel, míg a 2006-os felmérés során májusban a tíz újonnan csatlakozó országban 1536 KKV-t kérdeztek meg, köztük 229 hazait.



* EU-NMS: az EU-hoz 2004. májusában csatlakozott 10 ország (EU New Member States).

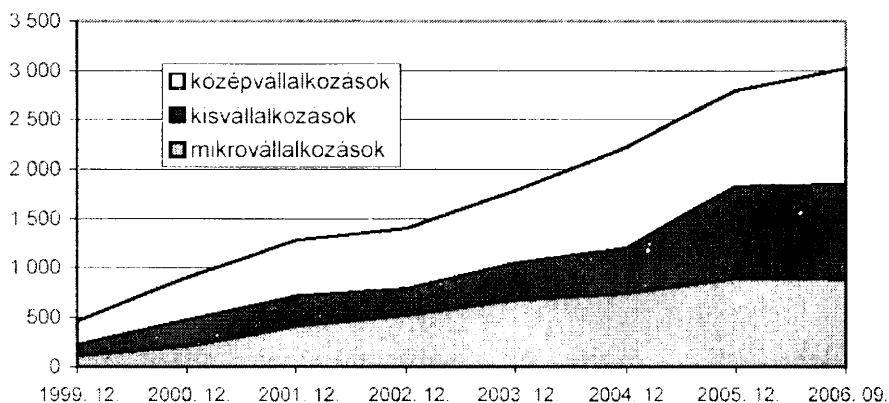
Forrás: SME access to finance in the 15 Member States és SME access to finance in the New Member States alapján szerkesztve.

1. ábra: Kis- és középvállalkozásokat finanszírozó intézmények.

Az állami szerepvállalás ugyanakkor a forrásszerzés formáit tekintve a gyakorlatban majd minden finanszírozási lehetőséget tekintve tetten érhető. A magyar és európai országok gyakorlatát vizsgálva a legjellemzőbbek a kockázati tőketársaságokon (és egyéb alapokon) keresztül történő tőzsdén kívüli üzletrész értékesítését, valamint a bankhitelek és kölcsönök, és a hozzá kapcsolódó garanciavállalások elérését segítő állami intézkedések, illetve a vissza nem térítendő állami és EU-s támogatások. A továbbiakban jelen cikkben a bankhitel és garancia eszközök igénybevitelét támogató magyar állami programokat vizsgálom, de a későbbiekben kutatásom további irányát képezi az egyéb finanszírozási formák elterjedtségének és az azokat segítő állami intézkedéseknek tanulmányozása.

Kis- és középvállalkozások hitelpiaca

A szektor Magyarországon az 1990-es években a bankok számára sokáig nem volt vonzó főként az alacsony hitelösszegek esetén felmerülő magas költségek és kockázatok miatt, de a 2000-es évektől kezdődően ezen a területen látványos javulás következett be. Telítődött a nagyvállalati hitelek piaca, az egyre élestedő verseny következtében számos bank kezdett el nyitni az addig még alapvetően kiaknázatlan KKV szektor felé. Egyúttal a hitelképesség javulása következtében csökkent a szektor kockázata, illetve a bankok szolgáltatás-fejlesztése mérsékelte a hitelek elbíráláshoz és a kockázatkezeléshez kapcsolódó költségeket.



Forrás: PSZÁF adatok alapján szerkesztve.

2. ábra: A bankok mikro-, kis- és középvállalkozásoknak nyújtott hitelállománya (mFt-ban).

A KKV-k banki finanszírozása az 1999. évi⁷ 461 Mrd Ft-ról 2005 végére mintegy 2800 Mrd Ft-ra nőtt, ami több mint hatszoros bővülést jelentett (3. ábra). A szektor hitelállománya az összes méretkategóriában a nagyvállalatokat meghaladó mértékben növekedett, részesedése pedig a vállalati szektor teljes hitelállományához képest az 1999-es 19,3%-ról 2005 végén 54%-ra emelkedett. 1999-ben a szektor hitelállományának 52%-át a középvállalatok, 24–24%-át pedig a közép-, illetve a mikrovállalatok, míg 2006. szeptemberében a mintegy 3020 mFt-nyi hitelnek 39%-át adták a középvállalatok, 32%-át középvállalatok és 29%-át pedig a mikrovállalatok. A mikro- és a kisvállalkozások hitelei a vizsgált időszak alatt külön-külön majdnem megnyolcszorozódtak, míg a középvállalatok hitelállománya mintegy két és félszeresére emelkedett.

4. táblázat: A hazai bankok által folyósított vállalati hitelállomány a GDP százalékában.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Vállalati hitelek összesen	21,0	23,4	22,1	19,9	21,9	22,9	24,4
ebből: KKV-hitelállomány	4,1	6,9	8,9	8,6	9,6	11,2	14,0

Forrás: GKM.

⁷ A PSZÁF 1999 vége óta a törvényi változás következtében közöl adatokat a KKV szektor banki hitelezéséről, míg előtte pedig az MNB, de eltérő módszertannal.

A dinamikus bővülés ellenére a hazai vállalatok a fejlett országokhoz viszonyítva még mindig kevesebb hitel jellegű forrást tudnak igénybe venni a nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott hitel/GDP ráta alapján (3. táblázat). Az európai országok körében nagy a hitel/GDP mutató szóródása a pénzügyi rendszerek sajátosságainak megfelelően, és amíg az EU-15 országok átlaga 62% (és a kiugró nagy értékeket leszámítva 43%), addig nálunk az arány kevesebb, mint 25% volt 2005-ben. Ugyanakkor 1999–2005 között a KKV szektor aránya növekedett, és mintegy három és félszeresére nőtt.

Felmérések szerint a KKV szektor hitelezése a következő években is dinamikusan folytatódik majd, amelyet mind a konvergencia-folyamat következtében mérséklődő kamatok, mind pedig a banki verseny növekedése segíthet (Csubák, 2003a). Ugyanakkor a kisebb vállalkozások egy része önállóan továbbra sem tud banki hitelek igénybe venni, ezért az állami szerepvállalás valamilyen formájára szükség van.

Az állami eszközök szerepe a szektor hitelezésében

Az állami kis- és középvállalkozás-fejlesztési politika a szektor számára a hitel-felvételt támogatott hitelekkel és a garancia eszközzel tudja elősegíteni, utóbbi a hitelfelvételt igyekszik támogatni a fedezetproblémák feloldásával. Az állami szerepvállalást a Mikrohitel Program, a Széchenyi Kártya, és a Hitelgarancia Zrt. tevékenységének vizsgálatával fogom bemutatni.

Mikrohitel Program

A kondíciókat tekintve többször változtatott program 1992 óta működik, a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány gondozásában. Célcsoportját elsősorban a mikroállalkozások jelentik, eddig több mint 30 ezer vállalkozó kapott hitelt, mintegy 39 Mrd Ft értékben.

5. táblázat: *A Mikrohitel Program során felvett hitelek összege (Mrd Ft).*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
hitelösszeg	2,38	6,60	9,39	3,61	1,43	3,93

Forrás: MVA.

2003–2004-ben a kondíciók szigorítása következtében csökkent a hitelkihelyezések összege, ugyanakkor a mikroállalkozások teljes hitelállományához képest a program még 2002-ben is csak alig 2%-os arányt tudott felmutatni, ami 2005 végén már csak 0,5%-ot jelentett. A program tehát a mikroállalkozások csak egy szűk körének nyújtott forrást, ugyanakkor fejlesztésére és főként fenntarthatóságára számos tanulmány fogalmazott egy alapelveket és javaslatokat (Kállay–Imreh, 2004; A kis- és középvállalkozások fejlesztésének ..., 2005).

Széchenyi Kártya

A 2002. nyarán indult program segítségével négy év alatt több mint hatvanezer kártya került átadásra, és ezzel együtt mintegy 280 Mrd Ft összegű hitelt helyeztek ki. A 2004–2005-ös bővülést (5. táblázat) a hitelkondíciók javulása tette lehetővé, aminek eredményeképp 2005-ben a mikro- és kisvállalkozások (a kártyát főként ők veszik igénybe) teljes hitelállományának a kihelyezett hitelek több mint 5,8%-át adták.

6. táblázat: A Széchenyi Kártya segítségével kihelyezett hitelek összege (Mrd Ft).

	2002	2003	2004	2005
hitelösszeg	1,57	20,89	79,41	106,54

Forrás: KA-VOSZ Rt.

A program érdeme volt, hogy segítette a gyors és fedezet nélküli hitelezés elterjedését ugyanakkor a jövőben a banki verseny fokozódása következtében hasonló szolgáltatásokat piaci alapon is biztosítanak a bankok (Bilek–Borkó ..., 2006).

Hitelgarancia Zrt.

A Hitelgarancia Rt. 1992. óta segíti kezességvállalásával a fedezettel nem rendelkező hazai kis- és középvállalkozások hitelhez jutását versenyképességük növelése érdekében, és tevékenysége nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a bankok nyitottak a szektor iránt. A garantált hitelek összege dinamikusan nőtt az elmúlt hat évben, amihez jelentős mértékben járult hozzá a Széchenyi Kártya iránti kereslet növekedése. 2005 végére már a szerződések 89%-a, a hiteleknek pedig mintegy fele kapcsolódott a konstrukcióhoz. A vállalkozásméret szerinti összetételnél a mikro- és kisvállalkozói kör a megkötött szerződések számából együttesen 97%-ban részesedett, ami a teljes garanciaösszeg 79%-át jelentette.

7. táblázat: A Hitelgarancia Zrt. segítségével garantált hitelek összege (Mrd Ft).

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
garantált hitelek összege	85,9	108,4	140,2	150,5	208,4	223,4
ebből Széchenyi kártya	-	-	1,6	20,9	79,4	106,5

Forrás: Hitelgarancia Zrt.

A program működésének következményeként a KKV szektor teljes hitelállományának mintegy 8%-át jelentette a több mint 223 Mrd Ft-nyi hitelállomány. Mivel az állam a támogatásként nyújtott összeg sokszorosát mozgatja meg a hitelpiacon, azért

a jövőben – uniós tendenciáknak megfelelően – várhatóan növekszik a garancianyújtás szerepe a szektor állami szerepvállalását illetően (Bilek–Borkó ..., 2006).

Összegzés

A KKV szektor gazdasági szerepe és funkciója alapvetően változott meg az utóbbi évtizedekben, ma már kiemelt szerepet kapnak a gazdaságpolitikai és vállalkozásfejlesztési programokban, intézkedésekben. Versenyképességüket befolyásoló finanszírozási problémáik megoldására számos intézkedés született mind az Európai Unióban, mind pedig hazánkban.

Jelen cikkben a szektor hitel jellegű finanszírozás eszközét vizsgáltam. A banki verseny fokozódása következtében a szektor hitelfinanszírozása javult az elmúlt években, így az állami eszközöket célszerű a jövőben jobban fókuszálni, míg az a garanciaeszközök szerepe várhatóan tovább növekedhet.

Kutatásom későbbi irányát a garanciajellegű intézkedések vizsgálata képezi, illetve az egyéb finanszírozási formák elterjedtségének és az azokat segítő állami intézkedéseknek tanulmányozása.

Irodalomjegyzék

1999. évi XCV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról.
 2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról.
- A kis- és középvállalatok és a vállalkozási készség [2006]. KSH.
- A kis- és középvállalkozások fejlesztésének koncepciója [2005]. Gazdasági és Közlekedési Minisztérium.
- A kis- és középvállalkozások helyzete 2003–2004 [2005]. Éves jelentés. Gazdasági és Közlekedési Minisztérium.
- A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása: A kis és középvállalkozások gazdasági növekedésének finanszírozása – Európai többletérték [2006]. Európai Bizottság.
- Az új KKV-meghatározás [2006]. Európai Bizottság.
- BILEK PÉTER–BORKÓ TAMÁS–CZAKÓ VERONIKA–PELLÉNYI GÁBOR [2006]: A mikro-, kis-, és középvállalkozások külső forrásbevonásának alakulása 2000–2005 között. ICEG EC.
- CSUBÁK TIBOR KRISZTIÁN [2003a]: A KKV-hitelezés jövője Magyarországon. Fejlesztés és finanszírozás, 4. szám.
- CSUBÁK TIBOR KRISZTIÁN [2003b]: Kis- és középvállalkozások finanszírozása Magyarországon. Budapest.
- Gazdasági és Közlekedési Minisztérium honlapja, www.gkm.hu.
- KÁLLAY LÁSZLÓ [2002]: Paradigmaváltás a kisvállalkozás-fejlesztésben. Közgazdasági Szemle, júl.–aug.
- KÁLLAY LÁSZLÓ–IMREH SZABOLCS [2004]: A kis- és középvállalkozások fejlesztés gazdaságtana. Aula Kiadó.
- Kisvállalkozások Európai Chartája [2000].

MNB honlapja, www.mnb.hu.

PSZÁF honlapja, www.pszaf.hu.

SME access to finance in the 15 Member States [2005]. European Commission.

SME access to finance in the New Member States [2006]. European Commission.

SMEs and access to finance [2003]. Observatory of European SMEs.

SME's in Europe 2003. European Commission.

Vállalkozások demográfiája 2004 [2006]. KSH.

Versenyképességi és Innovációs Keretprogram 2007–2013 [2006].